

THE JOURNAL OF
OTTOMAN STUDIES

KÜLLİYAT

OSMANLI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Osmanlı İmparatorluğunda Bulgarlar Nasıl Yaşıyorlardı? (Çeviri)

Vildane DİNÇ¹

Çalışma alanı tarihsel nüfus bilimi olan Profesör Ştelian Şterionov, Osmanlı imparatorluğunun nüfus politikası üzerine yeni bir araştırma yapmıştır.

Lom'da (kuzey-batı Bulgaristan'da bir kent) kilise ve cami

19. yy'da Osmanlı imparatorluğundaki Bulgar topraklarında yaşam koşulları iyileştirilmiştir: açlık yoktur, ölümler azalmıştır. Dahası: Bulgar toprakları, imparatorluk içinde ekonomik açıdan en gelişmiş yerlerdi.

Bunlar, profesör Ştelian Şterionov tarafından Osmanlı imparatorluğunun nüfus politikası üzerine yapılan araştırmada gösterilmektedir. 19. yy'da Osmanlı imparatorluğunun yöneticileri, Avrupa'da yeni bir nüfus politikası geliştirdiler. Genellikle söz konusu politika; hantal, çağ-dışı ve tutarsızdı. Profesör Şterionov, bunun genel amacının, sultanın tebaalarının sayısını arttırmak olduğunu söylemektedir.

Osmanlı arşivlerinde birçok kaynak ve İstanbul gazeteleri, profesörün tezini doğruluyor.

Araştırmada, söz konusu yıllarda Osmanlı imparatorluğunu ziyaret etmiş olan İngiliz ve Fransız gezginlerinin yayınlarından alıntılar bulunmaktadır. Ayrıca Bulgaristan'da tıbbın gelişimi ile ilgili de bilgilere yer verilmektedir.

İstanbul İçin Bulgar Buğdayı

Kitlesele açlıklar, bulaşıcı hastalıklar ve savaşlar, 18. ve 19. yy.'da dünya nüfusuna darbe indirdi.

¹ Öğr. Gör. Dr., Uludağ Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü. vildaneozkan@gmail.com

İrlanda buna klasik bir örnektir. Patateslerin hastalanması ile, ki patatesler İrlanda'nın temel gıda kaynağıdır, 1848 -1851 arasında İrlandalıların yarısından fazlası açlıktan ölmüştür. Kalanların büyük bir bölümü ise Amerika ve Avustralya'ya göç etmişlerdir.

Kitlesel açlık; diğer ülkeleri de fazlasıyla etkilemiştir, örneğin Rus imparatorluğunu; ayrıca 18. yy.'ın sonlarında Fransız devriminin nedenlerinden biri de buydu.

Profesör Şterionov şöyle demektedir: "19. yy.'a ilişkin tarihsel kaynaklarda Balkanlar ve Bulgar topraklarında açlıkla ve açlıktan kaynaklanan ölümlerle ilgili hiçbir kanıt yoktur. Balkanlarda ve Bulgar topraklarındaki sorun, kalitesiz gıdalar ve yetersiz beslenme ile ilgiliydi."

Bulgar toprakları bağımsızlığını almadan önceki on yıllarda, imparatorluk sınırları içinde ekonomik olarak en gelişmiş bölgeydi. Başkent İstanbul, Bulgar buğdayı ile besleniyordu; ayrıca Bulgar buğdayı Osmanlı Türkiye'sinin dış ticaretinde başlıca ihraç ürünlerinden biriydi.

Tarihsel Gerçek

Bulgaristan'da dönemine göre ilk modern hastane, 1837'de Şumen'de açılmıştır. Hastane, her şeyden önce şehirdeki Türk askeri garnizonuna hizmet etmiştir.

Dereceli olarak liman kentlerinde ve temel yönetim merkezlerinde hastaneler kurulmaya başlandı. İstanbul'da bulaşıcı hastalıklara maruz kalanlar için Bulgar toprakları karantina hizmeti gördü; özellikle de liman kentlerinde, büyük kentlerde ve imparatorluğun sınırlarındaki kentlerde.

Bulgaristan'ın bağımsızlığına kadar Bulgar topraklarında 32 eczane, 15 hastane, 120-150 arasında diplomalı doktor bulunuyordu.

Profesör Ştelian Şerionov şöyle diyor: "Bu tarihsel bir gerçektir. Ama bir başka soru ise, bugün bulgarlar Osmanlı imparatorluğu ve onun gelişimi ile ilgili olarak bu tarihsel gerçekleri ne kadar görüyorlar. Ama bunları görmek gerekir."

Araştırmada yayınlanan veriler gösteriyor ki, Osmanlı yönetiminin çabaları; somut olarak olumlu sonuçlar ortaya çıkarıyor. Bu sonuçlar arasında, Bulgar topraklarında ölüm oranlarının dereceli olarak azalışı bulunmaktadır. Bu ölüm oranı ise, Rusya gibi diğer ülkelerdeki ölüm oranlarıyla karşılaştırıldığında kesinlikle çok daha düşüktür.

Osmanlı iktidarı, doğum oranının artışı için de çaba gösteriyordu. Yerel yönetimler, istenmeyen cinsiyette bir çocuğun dünyaya gelmesinden sonra çocuğu öldürme girişimlerine karşı sıkı yasal uygulamalar yapmaya başladılar.

Bulgar Toprakları İçin "Dolgu"

Osmanlı imparatorluğu sırasında Bulgar tarihinde göç politikası, önemli bir yer tutmaktadır. Söz konusu politikanın amaçlarından biri Bulgar topraklarında nüfusu arttırmaktı.

1829'daki Rus-Türk savaşından sonra birçok Bulgar köylerinden ayrılıyor. Karadeniz'in kuzeyinden ve Kafkaslardan Ruslar tarafından kovulan Müslümanlar, imparatorluk içinde birlikte yaşıyorlar.

Osmanlı otoriteleri, onları kuzey Bulgaristan'da İmparatorluğun stratejik savunma alanlarına yerleştirdiler.

Aynı zamanda Osmanlı imparatorluğu, Hıristiyanlar için de cazip hale gelmeye çabaladı ve Bulgar topraklarını ekonomik olarak geliştirmeye çalıştı.

Özgün metnin ağ bağlantısı:

<http://www.vesti.bg/index.phtml?tid=40&oid=4666551>

